

Les conviccions en la política

Heribert Barrera

President del Parlament de Catalunya 1980-1984

TENIR CONVICCIONS, és a dir, segons el diccionari de l'IEC «creure fermament en la veritat de certs principis religiosos, polítics, etc.», sembla, a primera vista que hauria de ser condició prèvia per a decidir dedicar-se a la política. Però, per a bé o per a mal, això no és així. Els polítics que tenen conviccions autèntiques —les que s'ajusten exactament a la definició anterior—, han estat sempre una minoria. No obstant això, si prescindim del rigor del diccionari normatiu i acceptem, com en el llenguatge vulgar, que també es poden tenir conviccions fluïxes, estantisses, aleshores si que podem dir que els polítics que tenen conviccions, fortes o febles, són la gran majoria.

Com que l'abast i el nivell de les diguem-ne conviccions determina en gran part la conducta dels polítics, no és massa agosarat intentar establir-ne una tipologia prenent el nivell de les conviccions com a punt de partida. Aquesta classificació, ben segur convencional i arbitrària com poc o molt ho són totes, té la virtut de transcendir la divisió habitual entre dretes i esquerres i potser pot resultar útil en certes anàlisis. En el que segueix m'advertiré a esbossar-ne breument els grans trets.

Sobre la base de la major o menor fermesa de les seves conviccions podem distingir cinc grans tipus de polítics: els idealistes, els escèptics, els pragmàtics, els egocèntrics i els que (cometen un flagrant gallicisme) podríem anomenar «carreristes».

Els polítics idealistes són els que tenen conviccions de debò, les posen per damunt de tot i, per tant, es mouen sempre per idees. En principi busquen fer realitat el seu desideratium personal de com creuen que haurien de ser el país on han nascut o que han fet seu, i el model de societat que el conforma. Es proposen sempre transformar i, encara que no governin, són l'autèntic motor dels canvis. Malauradament sovint no mesuren prou bé les conseqüències adverses de les mutacions que provoquen o, simplement, els efectes secundaris de les reformes que propugnen. En conseqüència, com a governants, resulten algunes vegades desastrosos. Els idealistes solen ser poc eficaços per a resoldre problemes concrets, però són, tanmateix, com la sal de la política, sense ells esdevindria fàcilment insulsa i avorrida.

Els polítics escèptics (sovint intel·lectuals embrancats en la política), també tenen conviccions, però les seves conviccions són fluïxes, perquè no hi donen mai valor absolut. Estan sempre disposats a dubtar-ne i tothora accepten de bon grat que n'hi ha d'altres d'igualment respectables. Amb l'edat, els seus dubtes solen encara augmentar i acabem tendint a un cert sincretisme. Els escèptics són, en general, de més bon tracte que els idealistes, perquè són tolerants, busquen el consens i no perden mai el sentit crític envers ells mateixos. Com que no estan segurs de res, fan seu el gran principi de tota terapèutica: primer no fer mal, i com que els canvis els fan por, cauen fàcilment en l'immobilisme. En democràcia, l'escèpticisme manifest condueix gairebé sempre al fracàs electoral. I molt rarament un polític escèptic arriba a fer història.

Els polítics pragmàtics tenen com a mínim una convicció bàsica: cal esforçar-se a treballar pel bé comú. Poden tenir-ne d'altres, però, com que volen tocar sempre de peus a terra, de les seves conviccions més aviat se'n malfien. Més que les doctrines valoren els resultats i per això posen l'accent en l'acció. Per a ells, bona política és sinònim de bona gestió i la seva aspiració no és transformar sinó administrar bé. La immediatesa els preocupa molt més que el que s'esdevindrà a llarg termini i, en general, rebutgen tot el que signifiqui trasbals o solució de continuïtat i creuen que els progressos s'obtenen sempre per petites passes. Per als pragmàtics, el que compta en la confrontació política és obtenir vots més que no pas fer triomfar idees, i és en el govern

“ Els idealistes solen ser poc eficaços per a resoldre problemes concrets, però són, tanmateix, com la sal de la política.

i no en l'oposició on se senten més confortables. Per a arribar-hi no regategen les concessions i per a mantenir-s'hi no vacil·len a ser flexibles, fins i tot quan la flexibilitat vorreja la claudicació. En períodes de bonança la gestió dels pragmàtics sol donar bons resultats, però rarament saben anticipar els canvis de conjuntura, i en temps revolts llur aparent bona gestió pot conduir finalment al desastre.

El quart tipus de polítics és el dels egocèntrics. Els egocèntrics, o bé no tenen conviccions o bé, si en tenen alguna, en prescindeixen fàcilment perquè, per a ells, tot gira al voltant de la seva persona. El que busquen en la política és, essencialment, la possibilitat de satisfer dues grans passions que els dominen, totes dues alhora o bé només una d'elles: la voluntat de domini i la vanitat exacerbada. Als que tenen voluntat de domini, és a dir, desig imperiós de manar, d'exercir autoritat, d'imposar-se, el poder els enlluerna i si aconseguixen assolir-lo s'hi encasten com llagastes, i esdevenen proclius a l'arbitrarietat i a la prepotència. Els dictadors són evidentment d'aquesta fusta. Per tant, és bo prendre envers ells tota mena de precaucions i assegurar-se que els mecanismes de divisió del poder funcionen correctament. Els egocèntrics vanitosos busquen sobretot la notorietat i el lluïment. Els més modestos són relativament inofensius perquè aspiren només a fer-se un nom, però els més ambiciosos, que voldrien arribar a deixar empremta, poden esdevenir temibles perquè si assoleixen el poder poden embarcar-se en aventures perilloses. Els polítics vanitosos solen ser molt sensibles a les lloances i quan reïxen solen estar envoltats d'una cort de llagoters que no ajuden gens a l'eficàcia de la seva acció.

El darrer gran tipus de polítics el formen els «carreristes». Els «carreristes» són els que consideren la política com una carrera més, exercida sense gaires escrúpols per satisfer la seva ambició personal de manar, de lluir-se o de lucrar-se. La professió de polític poden haver-la escollit deliberadament en el moment d'obrir-se camí en la vida o

“ L'aspiració [dels polítics pragmàtics] no és transformar sinó administrar bé.

poden haver-hi caigut com a darrer recurs perquè no han sabut trobar una manera millor de guanyar-se les garrofes. Els «carreristes» o polítics de professió (no els hem de confondre amb els que pel pas dels anys han acabat esdevenint professionals) no tenen en absolut conviccions, encara que puguin tenir preferències. El que els interessa és només fer carrera i anar pujant esglaons. Els millors aspiren a excel·lir, a arribar ben amunt; la major part es conformen amb assegurar-se un bon passament. El color de la camisa que adopten pot provenir d'un càlcul fred d'expectatives, però també de circumstàncies de tot ordre: tradició familiar, cercle d'amistats o, en el millor dels casos, preferències personals que poden simular conviccions. Com sigui, si la tria no els ha donat el resultat que esperaven, els «carreristes» troben sempre un bon pretext per a canviar de camisa. Encara que els «carreristes» siguin en gran part responsables del descèndit de la política, és innegable que n'hi ha molts que poden ser considerats com a bons professionals. El «carrerisme» no està necessàriament renyit amb la competència, i els «carreristes» que han escalat el poder poden ser també bons gestors com els polítics amb conviccions. Administrar bé, fer funcionar un país sense sotracs i fer-lo prosperar raonablement està perfectament a llur abast. L'únic que per natura no poden fer és transformar-lo d'arrel.

Algunes consideracions finals. En primer lloc cal precisar que la realitat és molt més complexa que l'esquema que he exposat. Rarament trobem algú que sigui tot d'una peça. En els polítics reals solen coexistir característiques que pertanyen a tipus diferents. Potser seria interessant detallar-ho, però sortiríem dels límits d'aquest article. En un mateix individu les conviccions no són sempre immutables. Sovint, amb els anys, algunes de les conviccions dels temps de joventut s'esmorteixen i l'experiència fa que n'apareguin de noves o que es reforcin algunes de les ja existents.

Les conviccions no confereixen immunitat respecte a la corrupció. Hi ha polítics corruptes de tots els tipus, encara que la corrupció sigui més freqüent entre els «carreristes». La corrupció és més un vici adquirit que una tara d'origen i contràriament al que molts creuen, són poquíssims els que han decidit d'entrar en política només per afany de fer diners.

Les conviccions, ¿ajuden a l'èxit, o, al contrari, perjudiquen? No es pot generalitzar, hi ha exemples de tot. Sense la fermesa de les seves conviccions, Francesc Macià no hauria estat el restaurador de la Generalitat. Però, al contrari, si Francesc Cambó hagués tingut conviccions menys fermes, és molt probable que hauria arribat a presidir el Govern d'Espanya, tal com tan fortament ambicionava.

Per acabar. En la política i en els polítics rarament res no és ni ben blanc ni ben negre. Gairebé sempre tot són matisos del gris, d'una diversitat infinita. Per això, malgrat totes les crisis de credibilitat, l'estudi de la política i el seu exercici no perdran mai el seu atractiu.

